

Protokół
z posiedzenia Zespołu problemowego RDS ds. prawa pracy
w dniu 19 kwietnia 2016 r.

Miejsce posiedzenia: Centrum Partnerstwa Społecznego „Dialog”

Przewodniczący: Jacek Męcina, Przewodniczący Zespołu RDS ds. prawa pracy

Uczestnicy posiedzenia: członkowie Zespołu ds. prawa pracy RDS, członkowie Zespołu ds. rozwoju dialogu społecznego RDS, pozostali zaproszeni goście i eksperci.

Przyjęto następujący porządek obrad:

1. Dyskusja nad projektem ustawy o zmianie ustawy o związkach zawodowych oraz niektórych innych ustaw.
2. Zaopiniowanie projektu rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie tworzenia, organizacji i trybu działania Komisji Kodyfikacyjnej prawa pracy.
3. Sprawy różne.

Zatwierdzono protokół z posiedzenia zespołu z dnia 6.04.2016r.

Ad 1.

Jacek Męcina Przewodniczący Zespołu powitał członków Zespołu, zaproszonych gości oraz ekspertów na posiedzeniu wspólnym dwóch Zespołów: Zespołu ds. prawa pracy i Zespołu ds. rozwoju dialogu społecznego. Zaproponowano szerszy skład dwóch Zespołów do wstępnego omówienia projektu zmian w ustawie o związkach zawodowych.

Odnosząc się do *projektu ustawy o zmianie ustawy o związkach zawodowych oraz niektórych innych ustaw (projekt z dnia 22 marca 2016 r.)* powiedział, że projekt zakłada szereg zmian m.in. w ustawie z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych, ustawie z dnia 26 czerwca

1974 r. – Kodeks Pracy, ustawie z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców, ustawie z dnia 23 maja 1991 r. o rozwiązywaniu sporów zbiorowych. Projekt ustawy zakłada systemową (ustrojową) zmianę. W Polsce z chwilą uchwalenia ustawy skończy się epoka zbiorowego prawa pracy a zacznie się epoka zbiorowego prawa zatrudnienia.

Stanisław Szwed Sekretarz Stanu Ministerstwo Rodziny Pracy i Polityki Społecznej przedstawił założenia do *projektu ustawy o zmianie ustawy o związkach zawodowych oraz niektórych innych ustaw (projekt z dnia 22 marca 2016 r.)*. Głównym celem projektu jest realizacja wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 2 czerwca 2015r. sygn. akt K 1/13 (/s/k-113). Dodatkowo zaproponowano regulacje, które wielokrotnie były zgłaszane przez stronę pracowników i pracodawców np. zmiany w przepisach dotyczących reprezentatywności organizacji związkowych, doraźnej czynności związkowej, mechanizm weryfikacji liczebności członków związku zawodowego.

Sławomir Adamczyk NSZZ „Solidarność” zapytał o cel projektu ustawy. W jego ocenie projekt wykracza poza wyłącznie realizację wyroku Trybunału Konstytucyjnego.

S. Szwed powiedział, że przy okazji zmiany dotyczącej realizacji wyroku Trybunału Konstytucyjnego dokonano także zmian dotyczących wielokrotnie dyskutowanych problemów zgłoszonych przez związki zawodowe oraz pracodawców.

Grzegorz Baczewski „Konfederacja Lewiatan” zapytał jaki jest plan w stosunku do zmian w ustawie o związkach zawodowych i planowanych prac Komisji Kodyfikacyjnej prawa pracy.

S. Szwed powiedział, że zakładana data uchwalenia znowelizowanych przepisów będzie przypadała przed 1 września 2016 r., co wynika głównie z dążenia strony rządowej do terminowego wykonania wskazanego wyroku TK.

Strona rządowa zakłada, że wypracowane założenia podczas prac na projektem ustawy będą stanowiły podstawę do prac w Komisji Kodyfikacyjnej w zakresie zbiorowego prawa pracy (planowany termin rozpoczęcia prac to 1 września 2016 r.).

Monika Gładoch Pracodawcy RP zapytała czy Ministerstwo posiada opinię dotyczącą zgodności projektu z prawem międzynarodowym i Konstytucją, ponieważ w jej ocenie projekt jest systemowo niespójny i niezgodny z podstawowymi aktami w tym Ustawą Zasadniczą. Dodatkowo zaproponowano krótki termin na przeprowadzenie konsultacji.

Marek Wałęskiewicz Dyrektor Departamentu Dialogu i Partnerstwa Społecznego Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej powiedział, że MSZ wydał opinię o zgodności projektu ustawy z przepisami prawa międzynarodowego. Dodatkowo w opinii przesłanej przez RCL nie stwierdzono niezgodności projektu z Konstytucją. Projekt został także skierowany do Rady Legislacyjnej.

J. Męcina odniósł się do prac autonomicznych, które toczyły się w 2014 r. i 2015 r. Powiedział, że istotą zmian w zbiorowym prawie pracy, które mają wpływ na zbiorowe stosunki pracy jest przede wszystkim podejmowanie dialogu autonomicznego (trójstronnego). W tym przypadku za pomocą interwencji legislacyjnej dotknięto problemów, które nie były wcześniej dyskutowane np. kwestią czynności doraźnej zajmowała się doktryna i judykatura. Dodał, że w projekcie nastąpiło odejście od definicji pracodawcy na rzecz podmiotu zatrudniającego za wynagrodzeniem.

Odwołując się do poglądów doktryny i judykatury powiedział, że potencjalnie można powiedzieć, że osoba wykonująca pracę raz w miesiącu np. przez 5 godzin, otrzymująca wynagrodzenie, będzie uprawniona np. do utworzenia związku zawodowego. Zgodnie z projektem grupa zleceniobiorców podejmująca taką pracę będzie mogła utworzyć organizację związkową i uczestniczyć w pracach nad tworzeniem zakładowych źródeł prawa np. rokowań układu zbiorowego pracy. Zderzenie powyższych dwóch faktów budzi wątpliwości natury ustrojowej. Dodał, że przymiot wynagrodzenia jako jedyny charakteryzujący osobę wykonującą pracę zarobkową (w świetle proponowanej definicji) oznacza, że z tego prawa będą mogli korzystać wszyscy oprócz wolontariuszy, także osoby wykonujące pracę na podstawie umowy o dzieło.

M. Wałęskiewicz powiedział, że przygotowując projekt MRPiPS zwróciło uwagę na to aby stosunek łączący osoby wykonujące pracę na podstawie umowy zlecenia, osoby samozatrudnione nie miał charakteru okazjonalnego. Zaproponowano okres 6 miesięcy – aby

stosunek pomiędzy podmiotem zatrudniającym a osobą wykonującą pracę zarobkową miał charakter ciągły i trwały.

Dodatkowo planowano wprowadzić warunek wynikający z wynagrodzenia dla osób, które chciałyby przystąpić do związku zawodowego.

Barbara Surdykowska NSZZ „Solidarność” zwróciła uwagę, że projekt ustawy nie spełnia podstawowego zadania jakim jest realizacja orzeczenia TK w zakresie prawa koalicji. W świetle Konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy prawo do zrzeszania się w związku zawodowym przysługuje osobom pracującym nie wykonujący pracę zarobkową. Zwróciła uwagę na stażystów, praktykantów, osoby wykonujące pracę w oparciu o wolontariat. Dodała, że w ustawie dotyczącej pielęgniarek i położnych wolontariat jest wprost wskazany jako podstawa zatrudnienia. Zapytała, czy zgodnie z tą propozycją prawo wstępowania do związków zawodowych będą miały osoby wykonujące staż w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy albo osoby, które są stroną umowy o prace interwencyjne lub roboty publiczne.

Zakres realizacji prawa koalicji zawarty w projekcie jest zbyt wąski w porównaniu ze standardami międzynarodowymi.

M. Waleśkiewicz odnosząc się do „osoby pracującej” powiedział, że TK wskazał trzy przesłanki, jedną z nich jest obowiązek wykonywania pracy zarobkowej.

Katarzyna Balsam Departament Dialogu i Partnerstwa Społecznego MRPiPS powiedziała, że TK w uzasadnieniu określił, że obowiązkiem ustawodawcy jest również rozróżnienie w grupie samozatrudnionych osób, które mają cechy pracowników w rozumieniu konstytucyjnym i osób, które mają cechy przedsiębiorców. To zadanie ciąży na ustawodawcy. W rozumieniu TK nie wszyscy samozatrudnieni mają mieć prawo do koalicji. W tej grupie należy rozróżnić osoby, które mają cechy pracowników od typowych przedsiębiorców. W uzasadnieniu do projektu ustawy MRPiPS powoływało się m.in. na opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno- Społecznego z której wynika, że w wielu krajach Unii Europejskiej pojawia się kategoria pośrednia pomiędzy pracownikami tzw. najemnymi (pracownik w rozumieniu Kodeksu pracy) a samozatrudnionymi. Kategoria pośrednia określona jest jako osoby ekonomicznie zależne o podobnym statusie do pracownika. Reasumując chodzi o stworzenie nowej definicji pracownika w rozumieniu konstytucyjnym.

Ewa Podgórska-Rakiel NSZZ „Solidarność” odniosła się do Misji Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP) z 2014 r. oraz wypowiedzi Karen Curtis. Dodała, że ma wątpliwości czy obecne rozwiązania przedstawiane w projektowanej ustawie (prawo koalicji związkowej) są zgodne ze standardami MOP.

J. Męcina powiedział, że istotą zmian w zakresie zbiorowego prawa pracy powinien być dialog autonomiczny. Misja MOP precyzyjnie zarysowała zakres przedmiotowy zmian, które powinny zostać ujęte w projektowanej ustawie. Jednak przedstawiony projekt ustawy zawiera znacznie więcej zmian. Konkluzją misji MOP było możliwe najszersze rozszerzenie prawa koalicji z jednoczesnym wskazaniem, że osobom zrzeszającym się w związki zawodowe powinno być przyznane prawo ochrony przed dyskryminacją i możliwość podejmowania rokowań na temat innych uprawnień. Dodał, że w projekcie zaproponowano różne mechanizmy zagwarantowania licznych uprawnień, które budzą kontrowersje.

Zapytał czy pracując nad tym projektem nie popełniono błędu, ponieważ skoncentrowano się nad zdefiniowaniem zakresu podmiotowego, ale bez refleksji nad tym jakie będzie to miało konsekwencje dla reprezentatywności organizacji związkowych, istoty i logiki funkcjonowania zbiorowych stosunków pracy.

M. Gładoch zapytała czy partnerzy społeczni będą mogli liczyć na dialog autonomiczny nad projektem ustawy oraz o przedłużenie terminu konsultacji społecznych.

Zbigniew Żurek BCC, Przewodniczący Zespołu problemowego RDS ds. rozwoju dialogu społecznego powiedział, że doceniając inicjatywę Ministerstwa, które przedstawiło projekt oraz biorąc pod uwagę głosy przedmówców stwierdził, że problem jest złożony. Dodał, że wypracowanie rozwiązania znacząco wpłyną na stosunki pracy i zatrudnienia w Polsce. Zwrócił się z prośbą do Ministerstwa o przedłużenie terminu konsultacji społecznych oraz aby dalsza praca nad projektem została przeprowadzona w dialogu autonomicznym.

S. Adamczyk powiedział, że przedstawiony projekt ustawy zawiera wszelkie znamiona projektu prowadzącego do daleko posuniętych zmian systemowych. Powiedział, że obecnie trwają prace uzgodnieniowe wewnątrz central związkowych następnie przeprowadzone zostaną konsultacje między centralami związkowymi. W związku z tym czas odgrywa tutaj istotną rolę.

S. Szwed powiedział, że jest otwarty na dialog i rozmowy ze strona społeczną. Wyraził zgodę na przedłużenie terminu konsultacji społecznych. Dodał, że jest już przygotowany projekt ustawy o sporach zbiorowych, który również może zostać przekazany do konsultacji społecznych.

Jan Stefanowicz BCC ze względu na zmianę systemową z którą mamy odczynienia powiedział, że jeżeli dojdzie do rozmów w dialogu autonomicznym to zaproponował aby w rozmowach uczestniczyli reprezentanci Ministerstwa Finansów.

S. Szwed powiedział, że Ministerstwo Finansów oraz Ministerstwo Rozwoju nie wniosło uwag to projektu ustawy.

S. Adamczyk powiedział, że ze względu na skomplikowany charakter zagadnienia i potrzebę dokonywania wewnętrznych ustaleń w poszczególnych organizacjach zaproponował aby przedłużyć konsultacje społeczne do końca maja br.

J. Męcina podsumował, że w pierwszej kolejności dalsze rozmowy nad projektem ustawy będą prowadzone w ramach konsultacji wewnątrz poszczególnych organizacji i stron Zespołu (wypracowanie stanowisk). Kolejnym etapem będą prace prowadzone w dialogu autonomicznym.

S. Szwed zadeklarował, że jeżeli dojdzie to porozumienia pomiędzy partnerami społecznymi to wypracowane założenia zostaną uwzględnione podczas prac nad projektem ustawy. Zaproponował aby organizacje zgłaszały bezpośrednio do Ministerstwa uwagi do projektu ustawy. Termin na przedstawienie opinii do projektu ustawy zostanie przedłużony do końca maja 2016 r.

B. Sudrykowska poprosiła o doprecyzowanie sformułowania znajdującego się w art. 26¹ ust. 4 projektowanej ustawy tj. „organizacjami związkowymi zrzeszającymi pracowników”.

M. Wałaskiewicz powiedział, że chodzi o organizację, która zrzesza co najmniej jednego pracownika.

K. Balsam powiedziała, że koncepcja, iż w pierwszej kolejności porozumienie w sprawie przejścia zakładu pracy jest zawierana przez wszystkie organizacje związkowe a w przypadku

braku porozumienia przez organizacje związkowe zrzeszające pracowników wynika z tego, że zgodnie z art. 7 ust. 1 wszystkie organizacje związkowe reprezentują całą załogę w tym wypadku wszystkie osoby wykonujące pracę zarobkową. Jeśli organizację związkową założą wyłącznie zleceniobiorcy również ta organizacja związkowa zgodnie z koncepcją Ministerstwa ma prawo reprezentowania interesów wszystkich osób wykonujących pracę zarobkową. Natomiast jeśli pracownicy (w rozumieniu Kodeksu pracy) danego zakładu pracy zdecydowałiby się zostać członkami danego związku zawodowego to przyjmujemy, że te organizacje związkowe mają głos decydujący w razie sporu między wszystkimi organizacjami działającymi w zakładzie. Taka była ich intencja.

J. Męcina powiedział, że najlepiej na jakość dialogu społecznego na poziomie zakładu pracy wpływa wspólna reprezentacja albo negocjacje z organizacjami reprezentatywnymi. To rozwiązanie jest bardziej pożyteczne z punktu widzenia pracodawcy.

Ad 2.

Przewodniczący przeszedł do omawiania kolejnego punktu porządku obrad dotyczącego projektu rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie tworzenia, organizacji i trybu działania Komisji Kodyfikacyjnej prawa pracy.

Z. Żurek zapytał o skład i status poszczególnych reprezentantów organizacji powołanych do prac w Komisji Kodyfikacyjnej oraz proponowany czas trwania kadencji Komisji. Dodatkowo zapytał o możliwość stworzenia spisu wszystkich ustaw związanych z Kodeksem pracy, ustaw okołokodeksowych.

Stanisław Szwed Sekretarz Stanu Ministerstwo Rodziny Pracy i Polityki Społecznej przedstawił *projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie tworzenia, organizacji i trybu działania Komisji Kodyfikacyjnej prawa pracy*. W pracach Komisji Kodyfikacyjnej prawa pracy będzie uczestniczyło 7 osób wskazanych przez strony reprezentatywnych organizacji pracowników i pracodawców oraz 7 przedstawicieli wskazanych przez stronę rządową. Członkowie Komisji będą powołani imiennie. Komisja będzie powołana na okres 18 miesięcy, który wynika z dążenia MRPiPS do uchwalenia nowego Kodeksu Pracy uwzględniając czas trwania procesu legislacyjnego.

Ministerstwo zakłada, że powołana Komisja Kodyfikacyjna wykorzysta rozwiązania wypracowane jako projekty w ramach funkcjonującej poprzednio Komisji Kodyfikującej, która zakończyła swoją pracę w 2006 r.

Dodatkowo wskazano, że po przyjęciu rozporządzenia, organizacje zostaną poproszone o wskazanie swoich przedstawicieli, ekspertów do prac w Komisji.

Jacek Męcina Przewodniczący Zespołu zgłosił wniosek, aby ze względu na przepływ informacji i kompleksową pracę nad indywidualnym i zbiorowym prawem pracy, wiceprzewodniczący Komisji Kodyfikacyjnej, którzy będą powoływani przez stronę pracodawców i stronę związkową mieli zagwarantowane uczestnictwo w obu Zespołach (Zespół ds. opracowania projektu ustawy Kodeks pracy i Zespołu ds. opracowania projektu ustawy- Kodeks zbiorowego prawa pracy).

S. Szwed zgodził się na przedstawioną propozycję.

Dodatkowo wskazano, że rozporządzenie nie ogranicza rozszerzenia składu osobowego Zespołu więc nie jest wykluczone, aby w składzie obu Zespołów była różna ilość osób.

J. Męcina podsumował, że po przeprowadzonej dyskusji oraz przyjętych uwagach Zespół prawa pracy pozytywnie zaopiniował *projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie utworzenia, organizacji i trybu działania Komisji Kodyfikacyjnej prawa pracy*. Szczegółowe uwagi dotyczące projektu zostaną sformułowane przez organizacje w trybie ustawowym.

Ad 3.

Nie zgłoszono wniosków w punkcie dotyczącym spraw różnych.

Przewodniczący podziękował uczestnikom za obecność i zamknął posiedzenie Zespołu.

Jacek Męcina

Przewodniczący Zespołu

*Sporządziła
Magdalena Gryciuk
Biuro Rady Dialogu Społecznego*